

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות

א. משך הבחינה : שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון — עיון בתורה (בראשית, דברים)	-	(8x4)	— 32 נקודות
פרק שני — עיון ובקיאות בחומש ויקרא	-	(20x1) + (9x2)	— 38 נקודות
פרק שלישי — בקיאות בספרים שופטים,			
שמואל א, שמואל ב	-	(5x6)	— 30 נקודות
סך הכול			— 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.

ד. הוראות מיוחדות : בפרק שלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים : רש"י או מצודת דוד.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד, יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – עיון בתורה (בראשית, דברים) (32 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 8 נקודות).

1. בראשית, כ"א, י"ז-י"ז

- א. "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק" (פסוק י').
על פי רש"י, הסבירו מה הייתה טענת ישמעאל על הירושה, ומדוע אמרה שרה שישמעאל לא יירש עם יצחק. (3 נקודות)
- ב. "ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר" (פסוק י"ד).
מהי התמיהה של רש"י על מעשה אברהם, ומהי תשובתו? (2 נקודות)
- ג. "באשר הוא שם" (פסוק י"ז).
על פי רש"י, מה טענו מלאכי השרת ומה ענה להם הקב"ה? (3 נקודות)

2. בראשית, כ"ד, כ"ב-נ'

- א. עיינו בפסוק כ"ב.
על פי רש"י, הסבירו מה הם הדברים שנרמזו במתנות שנתן העבד לרבקה. פרטו את שלושת הרמזים. (3 נקודות)
- ב. "ויקח האיש נזם זהב... ויאמר בת מי את" (פסוקים כ"ב-כ"ג).
על פי רש"י לפסוק כ"ג, המעשה של העבד המוזכר בפסוק כ"ב מעורר תמיהה. מהי התמיהה, וכיצד רש"י מסביר את המעשה הזה? (2 נקודות)
- ג. עיינו בפסוקים כ"ט, נ', וציינו על פי רש"י, שתי תכונות של לבן הנלמדות מן הפסוקים האלה. (3 נקודות)

3. בראשית, כ"ז, ד'-כ"ג

- א. "ועשה לי מטעמים... בעבור תברכך נפשי" (פסוק ד').
על פי ספורנו, הסבירו מדוע ביקש יצחק רק מעֶשֶׂו שיכין לו מטעמים לפני שבירך אותו, ולא ביקש זאת מיעקב. (3 נקודות)
- ב. "וקח לי משם שני גְּדֵי עִזִּים" (פסוק ט').
רש"י: "וכי שני גדי עיזים מאכלו של יצחק?".
על פי המדרש שבדברי רש"י, מדוע היה יצחק זקוק לשני גדי עיזים? (2 נקודות)
- ג. עיינו בפסוקים י"ט-כ"ג.
על פי רש"י, הסבירו מה בדבריו של יעקב גרם ליצחק לחשוד שהעומד לפניו אינו עֶשָׂו? (3 נקודות)

4. בראשית, מ"ט, א'-ז'

- א. "יתר שאת ויתר עז" (פסוק ג').
על פי רש"י, לאילו מעלות היה ראובן ראוי מתחילה? ומדוע לא זכה להן? (3 נקודות)
- ב. "שמעון ולוי אחים" (פסוק ה').
רש"י: "בעצה אחת על שכם ועל יוסף".
הסבירו את דברי רש"י. (2 נקודות)
- ג. "ארור אפם כי עז" (פסוק ז').
מה רש"י לומד מהדברים האלה על תוכחתו של יעקב? (3 נקודות)

5. בראשית, נ', א' – י'

- א. "ויבכו אתו מצרים" (פסוק ג').
 על פי רש"י, הסבירו מדוע התאבלו המצרים על יעקב. (2 נקודות)
- ב. עיינו בפסוק ו'.
 על פי רש"י, הסבירו מדוע הזכיר פרעה את השבועה של יוסף לקבור את יעקב בארץ כנען. (3 נקודות)
- ג. "גֵרֶן הָאֶטֶד" (פסוק י').
 הסבירו מהו "גֵרֶן הָאֶטֶד", על פי שני הפירושים של רש"י. (3 נקודות)

6. דברים, ל"ד, א'-ה'

- א. "ויראהו ה'... ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה" (פסוקים א'-ב').
 על פי רש"י, כתבו מי הם המנהיגים שהראה ה' למשה בשניים מן המראות המודגשים בקו, ומה הם המאורעות שהראה לו בהם. (3 נקודות)
- ב. "לאמר לזרעך אתננה הראיתך..." (פסוק ד').
1. על פי רש"י, מה נצטווה משה לומר, ולמי נצטווה לומר זאת?
 2. על פי רש"י, מהו הקשר בין דברים אלה ובין המשך הפסוק "ושמה לא תעבר"? (3 נקודות)
- ג. "וימת שם משה" (פסוק ה').
 מה מקשה רש"י על דברים אלה, ומה הם שני ההסברים שרש"י מביא? (2 נקודות)

פרק שני – עיון ובקיאות בחומש ויקרא (38 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 7-9 (לכל שאלה – 9 נקודות), ועל שאלה 10 (שאלת חובה - 20 נקודות).

7. ויקרא, ט"ז, א'-י'

- א. "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן... כי בענן אראה על הכפרת" (פסוקים א'-ב').
 על פי כל אחד מן הפירושים שמביא רש"י, ציינו באיזה ענן מדובר, ומתי מתקיים "כי בענן אראה על הכפרת". (3 נקודות)
- ב. "אין קטגור נעשה סנגור" (תלמוד בבלי, מסכת ראש השנה, כ"ו, ע"א).
 על פי רש"י, הסבירו כיצד כלל זה בא לידי ביטוי בפסוק ד'. (3 נקודות)
- ג. "והשעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל יעמד חי" (פסוק י').
 על פי רש"י, מה לומדים מן המילים המודגשות בקו? (3 נקודות)

8. ויקרא, י"ט, א'-ד'

- א. "דבר אל כל עדת בני ישראל" (פסוק ב').
 על פי רש"י, מה לומדים מן התוספת "כל עדת", ומה מיוחד בפרשה זו? (3 נקודות)
- ב. "איש אימו ואביו תיראו" (פסוק ג').
 מהו הקושי בלשון הפסוק, וכיצד רש"י מיישב אותו על פי הפשט ועל פי הדרש? (3 נקודות)
- ג. "לא יהיה לך" (שמות כ', ג').
 "לא תעשו לכם" (ויקרא, י"ט, ד').
 על פי רש"י, מה לומדים מכל אחד מן הציווים? (3 נקודות)

9. ויקרא, כ"ג, ב'-י"א

- א. פרשת המועדות נאמרה גם בפרשת אמור (ויקרא, כ"ג) וגם בפרשת פינחס (במדבר, כ"ח-כ"ט).
 לפי רמב"ן, מה נוסף בפרשת המועדות בספר במדבר, ומדוע לא נכתב הדבר בספר ויקרא? (3 נקודות)
- ב. "אלה הם מועדי... וביום השביעי שבת שבתון" (פסוקים ב'-ג').
 מהו הקושי של רש"י בפסוק זה, ומהי תשובתו? (3 נקודות)
- ג. "ממחרת השבת" (פסוק י"א).
 לפי רש"י, הסבירו באיזו שבת מדובר, ומה ההכרח לפרש כך. (3 נקודות)

ענו על שאלה 10 (שאלת חובה)

10. לפניכם שישה סעיפים (א-ו), ובהם קטעי פסוקים.
 בחרו בארבעה סעיפים, העתיקו למחברת את האות המציינת את הסעיף שבחרתם, וכתבו ליד כל אות מהו ההקשר שבו נאמרו הדברים, ומהו הפשט על פי רש"י (פירוש אחד).
 (לכל סעיף – 5 נקודות; סך הכול – 20 נקודות).
- א. "מנחת מרחשת"
 ב. "מדו בד"
 ג. "בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד"
 ד. "ובמקדשי תיראו"
 ה. "לא תרדה בו בפרך"
 ו. "והשיג לכם דיש את בציר"

פרק שלישי – בקיאות בספרים שופטים, שמואל א', שמואל ב' (30 נקודות)

ענו על שש מן השאלות 11-20 (לכל שאלה – 5 נקודות).

שימו לב: על כל שאלה שבחרתם ענו על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודות

11. שופטים, ה', י"ד-י"ח

בשירת דבורה יש התייחסות לשבטים שונים.
בחרו בשלושה שבטים, והסבירו את דבריה של דבורה עליהם.

12. שופטים, י"ז, א'-י"ח

מהי התקופה שבה חי מיכה?
מהי הראיה מן הכתוב שזו אכן התקופה שמיכה חי בה?
ציינו אחד מן החטאים המוזכרים בפרק.

13. שופטים, כ', י"ח-כ"א

בפסוק י"ח ה' עונה "יהודה בתחילה". מה הייתה הטעות של ישראל בהבנת תשובה זו, ובשל איזה חטא הפסידו ישראל?

14. שמואל א, פרקים ב'-ג'

"ולא כהה בס" (פרק ג', י"ג).
הסבירו את משמעות הביטוי, וכתבו כיצד הוא מתיישב עם הנאמר בפרק ב', כ"ג-כ"ד.

15. שמואל א, ח', ג'-ו'

הסבירו את חטאם של בני שמואל בפסוק ג'.
מדוע הבקשה של ישראל בפסוק ה' הייתה רעה בעיני שמואל?

16. שמואל א, י', א'-ט'

מה הייתה מטרת האותות שנתן שמואל לשאול?
בחרו באחד מן האותות, והסברו את ציון המקום שציין שמואל.

17. שמואל ב, א', י"ח

מדוע אמר דוד בזמן זה "ללמד בני יהודה קשת"? מהו "ספר הישר"?

18. שמואל ב, ה', ו'

הסבירו מי הם "העורים והפסחים" ומה הם מסמלים.

19. שמואל ב, ו', ז'

מדוע חרה אף ה'? הסבירו את המילים "על השלי".

20. שמואל ב, י"ט, י"ט-כ"ד

הסבירו מדוע חשב שמעי שדוד ירצה להרוג אותו, ומדוע לא הרג אותו דוד.

בהצלחה!